

Uram, újítsd meg egyházadat és kezd rajtam...!¹

Felülről induló kezdeményezés és alulról érkező igény találkozott áldást hozó módon, amikor létrejött egyházunk jelenlegi Liturgiai és Ágendaszerkesztő Bizottsága. Egyházunk vezetői és az Országos Közgyűlés hívták életre ezt a munkaközösséget, amely az egyház hitből fakadó igényéből merít és táplálkozik: szeretnénk Krisztus-követésünket a testvéri közösségben is releváns módon, időszerű és „Krisztusszerű” formában, azaz igazi evangélikus istentisztelet keretében megélni.

A bizottság feladata, hogy hiányt pótoljon, javítson s új utakat is keressen. Mozgalmat szeretnénk indítani, melynek célja nem a minden áron való változtatás, hanem **az értékek megtartása és az értékesen új beemelése kincsestárunkba**. Nem titkolt célunk, hogy újra téma legyen és fontos legyen - mind szélesebb kör számára - az istentisztelet, mint az egyház életének szíve-közepe.

63 (!) évvel ezelőtt vetette papírra Kowarik Sándor lelkész a következő sorokat: **„A liturgikus mozgalom nem akarja istentiszteletünket csak egynehány résszel gazdagítani, hogy szebb és hangulatossabb legyen, hanem istentiszteletünkben komoly elmélyedés és meggondolás után oly formát kíván adni, mely a történeti fejlődésnek és ág. h. evang. Egyházunk tanításának legjobban megfelel”**². A világ nagyon megváltozott, az egyház élete is, de a több mint hat évtizedes idézetet a maga egészében most is el tudjuk fogadni.

Kérdezhetné bárki: miért van szükség új istentiszteleti rendre? Nem új istentiszteleti rendre van szükségünk, hanem belső megújulásra. Munkánk csupán ehhez szeretne még alkalmasabb medret adni úgy, hogy a jó hagyományt megőrzi, az elfelejtett kincset újra elérhetővé teszi, s az újat, a mait hozzáilleszti.

¹ Evangélikus Énekeskönyv 737. oldalon található ázsiai imádságának változata

² Kowarik Sándor: Én és az én házam az Úrnak szolgálunk - Istentiszteleti életünk megújítása. Gömöri Zoltán könyvnyomdája, 1936

Nem magánkezdeményezésként, s nem is néhány „felülről” kiválasztott ember elképzelésével. Kezdetből fogva jeleztük, a ránk bízott feladatot csak úgy tudjuk megoldani, ha együtt lélegzünk egyházunk egészével, ha újra, meg újra kikérjük lelkészek, gyülekezeti tagok, közösségek véleményét, s bibliai alapokon, teológus gondolkodással, szakmai munkával és sokak integrálásával széles körű konszenzust keresünk. Ennek jele volt, hogy az első munkafázis után több tucat lelkésszel éltük végig, majd elemeztük ki a 0-verziót. Sok áldása volt annak a múlt szeptemberi konzultációnak. Azt ott kapott kritikát komolyan véve és biztatásokat elfogadva dolgoztunk tovább az anyagon a mostani megjelenésig. Ez a még előttünk álló hosszú út második mérföldköve. Szeretnénk minél több testvérünk építő kritikáját megismerni, hogy folytathassuk a közös utat.

Bizonyára sokan örülnek, hogy az ősi keresztény kincs, s az igazi lutheri tradíció jó néhány elemével gazdagodunk. Bizonyára sokak számára érthetetlen az, ahogyan mi gondolkodunk, s egészen más irányt szeretnének látni. Kérem mindenki türelmét, nyitottságát, igényes tájékozódó-készségét. Próbáljuk megismerni és megérteni, mi miért van, milyen szándék húzódik meg egy-egy döntés mögött. Azért kérjük ki a teljes magyar lelkészi kar, s minden érdeklődő testvérünk véleményét, hogy valóban jól értsük egymást, s válaszainkban, korrekcióinkban reagálni tudjunk az igényekre, s további munkánkban igényt tudjunk ébreszteni a tartalmasabb, mélyebb istentiszteleti életre. Készen vagyunk egyéneknek, közösségeknek, „szakmai” közegnek és gyülekezeti közösségeknek információt adni. Készek vagyunk minden építő párbeszédre. Nyitottak vagyunk minden, a szent ügyet szolgáló kritika elfogadására és felhasználására. De várjuk a biztató szeretet szavait is.

A legfontosabb információk - a teljesség igénye nélkül:

1) Jelen istentiszteleti rendünk **modell** csupán, amely egy vasárnap (Rogate) liturgiáját mutatja be - ez jelenleg a legelterjedtebb forma - az énekverses rend gyakorlatának megfelelően. A rend kiforrása után természetesen lehetőség nyílik az ennek megfelelő ún. liturgikus és egyszerű rend kidolgozására.

2) Tudatosan vállaljuk, hogy **az evangélikus istentisztelet alaprendje kétfókuszú**, azaz összekapcsolódik és szoros egységben van az ige és a szentség. Ez nem jelenti azt, hogy egy leendő ágendába ne kerülne „csak igei” istentiszteleti rend, de az alap, a kiindulópont számunkra a teljes istentisztelet hallható és látható ígével.

3) Teológiai alapállásunkat és konkrét döntésünket tükrözi, hogy **a bűnbánati rész** - ősi keresztény gyakorlat szerint - **az istentisztelet előkészítő részébe került**, hiszen amikor Isten elé lépünk, s vele találkozunk, szükségünk van a bűnbánat aktusára és a bűnbocsánat ajándékára. Nem csak az úrvacsora, de **az igehallgatás előtt is fontos, hogy letegyük bűneink terhét**. Ez erősítheti - a bűnbánati részt sem elhanyagolva - az úrvacsora öröm (eucharistia) jellegét is. A bűnbánati rész - több variációt kínálva - kezdődhet előkészített bűnbánati imádsággal, de a hagyományos gyónási kérdésekkel is. Ugyanakkor szeretnénk - ez egy következő lépés - a megújuló Ágendába egy kimondottan bűnbánati, ill. gyónási istentiszteleti rendet készíteni.

4) Az ige-liturgia rész egy **újabb olvasmány lehetőségével** gazdagodott. Ez több célt is szolgál. Közülük kiemelendő az évek óta hiányzó Ószövetség visszakerülése istentiszteleti használatunkba.

5) A kyrie - a bevezető rész 8. pontjában - reménységünk szerint visszakapja az eredeti értelmét. Mindig nagy kísértés, hogy a „confiteor”³ -t és a „kyrie”-t összekeverjük vagy összemoszuk. **A „kyrie” a jelen rend szerint a hatalmas Úr előtt való tiszteletünk (hódolásunk) kifejezője.**

6) Az úrvacsorai liturgiában nem csak az „eucharistia” jelleg erősödött, de szeretnénk volna éreztetni azt, ami nyugati kereszténységben sokszor hiányzik: Istent magasztalni, Istent imádni szeretnénk. Az **„adoratio” a keresztény istentisztelet lényegéhez tartozik.**

7) A praefatio fontos része - „de tempore” közép rész - a készülő anyagban **gazdagabb variációt** kínál majd. Az **angyalokra való utalás** egyrészt az ősi gyakorlatot eleveníti fel, másrészt jelzi a ma embere számára, hogy a kereszténység számol az ember feletti létezőkkel, Isten láthatatlan világával.

8) **A gyülekezet aktívabb részvételét** tudatosan szeretnénk elősegíteni. Ez a szándék végigvonul az egész renden. Ilyen pont az úrvacsorai liturgiában Krisztus halálának hirdetése, amelyet együtt vall meg a gyülekezet.

9) A közösség jellegét nem csupán az aktivitásban hangsúlyozzuk, hanem abban is, hogy **az egyházért való könyörgés** az „anamnesis”-ben előtérbe kerül.

10) Általános keresztény gyakorlatot követve, s az ökumenikus kapcsolatokat is figyelembe véve bíztatunk e rendben **a pax aktív megélésére.**

11) Ahol lehetett **több variációt** is megadtunk, jóllehet ezek a megszövegezések csupán „munkaszövegek” (kidolgozásra várnak, s ehhez mindenféle segítség-felajánlást szívesen fogadunk).

12) Túlnyomó részben **jelen Ágendánk imádságait**, megszövegezéseit vettük át apró stiláris, s néhány teológiai tartalmú javítással.

13) A közölt rend feltételezi, hogy a templom szakrális terében olvasópultot („ambót”) helyezünk el. Ez lehetőséget ad egyben a „laikusok” megfelelő közreműködésére is.

Ahogy fent jeleztem, ez a rend **vitaanyag**. S ez nem csak azt jelenti, beszélgetni szeretnénk róla, hanem azt is, hogy **nem alkalmas a gyakorlati kipróbálásra**. A gyülekezetekkel nem lehet, **nem szabad kísérletezni**, nehogy az ismeret-hiány miatt botránkoztassunk. A következő időszak a széles körben való megbeszélés, elemzés, **érlelés időszaka**. Ahhoz, hogy elérkezzen az az pont, amikor ágendáris értelemben is megújul az istentiszteleti életünk, még sok-sok időre, hihetetlen nagy előkészítő munkára, tanítva tanulásra és gyülekezet-nevelésre van szükség. Ezt a folyamatot szeretnénk elkezdni. Ehhez kérünk segítséget testvéreinktől, s áldást Urunktól.

Uram újítsd(ébreszd) egyházadat, és kezd rajtam.

Minden kérdésért, ötletért, információért és kritikáért hálásak lennénk! (A beépíthetőség érdekében a legkésőbb május végéig). Címünk: Liturgiai Bizottság 1024 Bp. Szilágyi Erzsébet fasor 24.

A bizottság⁴ nevében:

Hafenscher Károly(iffi) lelkész

³ Közös bűnvallás - az eredeti forma latin kezdő szava szerint elnevezve

⁴ Az Ágendaszerkesztő és Liturgiai Bizottság tagjai: D.Dr. Harmati Béla püspök, D. Szabik Imre püspök, Dr. Szabó Lajos rektor, Fehér Károly ny. lelkész, Trajtler Gábor orgonaművész-lelkész, Finta Gergely orgonaművész, Bencze Gábor tanár, a Kántorképző igazgatója, Ördög Endre lelkész, Hafenscher Károly lelkész. Behívott segítők: Gregersen Labossa György lelkész és Gálos Miklós tanár, kántor.

ISTENTISZTELETI REND

- Tervezet Rogate vasárnapra -

I. ELŐKÉSZÜLET

Az istentisztelet rendje három helyszínt feltételez: oltár, szószék és olvasópult. Ez utóbbi elkészítését és használatát a liturgiai bizottság ajánlja.

1. (H A R A N G O Z Á S), O R G O N A J Á T É K (PRELUDIUM)

Lelkész(ek) és lektor(ok) (esetleg „segítők”) együtt vonulnak be, az oltár előtt együtt imádkoznak, a gyülekezet feláll és csendes imádsággal fogadja a szolgálattevőket. A lelkész(ek) a hely(ük)re (papipad) megý/mennek, és leül(nek). Ezután a gyülekezet leül.

2. G Y Ü L E K E Z E T I É N E K (Pl. 289) (Dicséret, vagy az egyházi év jellege szerint)

3. I N V O C A T I O :

A lelkész az oltárhoz lép (amennyiben erre lehetőség van), az oltárasztal mögé áll

Az Atya, Fiú, Szentlélek nevében.

Gyülekezet: Ámen

4. K Ö S Z Ö N T É S

(A lelkész a gyülekezet elé áll, vagy az ambóhoz lép, esetleg az oltár előtt marad, és az egyházi esztendőnek vagy az alkalomnak megfelelően röviden köszönti a gyülekezetet) Pl:

Lelkész: Szeretettel köszöntöm a gyülekezetet Jézus szavaival: „A lélek az, aki életre kelt. Azok a beszédek, amelyeket én mondtam nektek: lélek és élet!” (Jn 6,63) Isten hozott mindenkit.

Urunk mindent átölelő irgalmát élhetjük meg ezen az órán az igében és az úrvacsora áldásában. Adja Isten, hogy irgalmának fényében ünnepeljünk és induljunk az előttünk álló útra.

(Itt lehetőség nyílik C s e n d tartására - igény esetén ezt a lelkész magatartásával jelezze).

Isten színe előtt vagyunk. Megszólít igéjében, önmagát ajándékozza az úrvacsorában. Tegyük félre mindent, ami ezt a találkozást akadályozza. Tegyük le hát minden terhet, hogy megtisztult szívvel állhassunk Isten elé.

vagy:

Az Úr Jézus Krisztus kegyelme legyen mindnyájatokkal! Testvéreim! Isten színe előtt gondoljunk méltatlanságunkra és valljuk meg bűneinket!

vagy:

Az Úrral való találkozásunkat bűnünk akadályozza. Vigyük ezért lelkünk terhét Őhozzá, hogy bűnbocsánatát kérve megtisztultan állhassunk eléje.

A lelkész folytatólagosan mondja:

Az apostol így tanít: ha azt mondjuk, nincsen bűn mibennünk, becsapjuk magunkat, ha megvalljuk bűneinket, hűséges és igaz az Isten, megbocsátja bűneinket és megtisztít minden gonoszságtól. Csendben vigyük Isten színe elé bűneinket, mulasztásainkat, félelmeinket, majd közös imádságban kérjük feloldozó irgalmát.

Pillanatnyi csend után a lelkész visszalép az oltárhoz, majd kézjelzéssel felállítva a gyülekezetet, elkezd a bűnvallást.

Gyülekezet: (A gyülekezet a lelkéssel együtt Mondja!)

Vallom előtted, szent és igaz Isten, hogy vétkeztem ellened és embertársaim ellen gondolattal, szóval és cselekedettel. Sok jót elmulasztottam, sok rosszat elkövettem.

Nem vagyok méltó kegyelmedre, méltó vagyok ítéletedre. Hozzád fordulok mégis: nincs más remény-ségem. Szent Fiadért, az Úr Jézus Krisztusért kérek: légy hozzám irgalmas, és bocsásd meg bűnömet! Ámen.

vagy gyónási kérdések:

Lelkész: Az élő Isten színe előtt kérdezem mindenkitől személy szerint: Testvérem az Úrban!

Vallod-e magadat bűnösnek és ezért kárhozatra méltónak?

Gyülekezet: Vallom.

Lelkész: Bánod-e igazán bűneidet?

Gyülekezet: Bánom.

Lelkész: Megbocsátottál-e mindazoknak, akik vétkeztek ellened?

Gyülekezet: Megbocsátottam.

Lelkész: Igyekez-e Isten akarata szerint élni?

Gyülekezet: Igyekezem.

Lelkész: Hiszed-e, hogy Isten a Krisztusért megbocsát a megtérő bűnösnek?

Gyülekezet: Hiszem.

vagy párbeszédese forma:

Lelkész: Megvallom előtted Istenem, és előttetek testvéreim, hogy vétkeztem gondolattal, szóval és cselekedettel. Sok jót elmulasztottam, sok rosszat elkövettem. Bánom bűnömet. Küzdök ellene. Kérek benneteket, imádkozzatok értem Urunkhoz Istenünkhöz.

Gyülekezet: A mindenható és kegyelmes Isten könyörüljön rajtad, bocsássa meg bűnödöt és vezessen az örök életre.

Lelkész: Ámen

Gyülekezet: Megvallom előtted Istenem, és előttetek testvéreim, hogy vétkeztem gondolattal szóval és cselekedettel. Bánom bűnömet. Küzdök ellene. Kérek benneteket, imádkozzatok értem Urunk-hoz, Istenünkhöz.

Lelkész: A mindenható és kegyelmes Isten könyörüljön rajtatok, bocsássa meg bűnötöket és vezessen benneteket az örök életre.

Gyülekezet: Ámen.

vagy kérdések és imádság

6 . F E L O L D O Z Á S , K E G Y E L E M H I R D E T É S (Verbum gratiae + absolutio)

Lelkész: Bízatok Testvéreim! Isten megkönyörült rajtunk: Jézus Krisztus azért jött, hogy megkeresse és megmentse azt, ami elveszett! (Ez változik az egyházi esztendő szerint)

A lelkész áldásra emeli kezét

Feltámadott Urunk megbízásából hirdetem: Isten megbocsátotta + bűnötöket! Járjatok új életben a Szentlélek erejével!

vagy:
Feltámadása után ezt mondta tanítványainak: Békesség néktek! Ahogyan engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket: akiknek bűneit megbocsátjátok, megbocsátatnak azoknak, akikéit megtartjátok, megtartatnak. Ezért az Ő rendelése szerint hirdetem bűneitek bocsánatát az Atya, Fiú Szentlélek nevében +. Teremjétek a megtérés gyümölcseit az Úr Jézus Krisztus által.

Gyülekezet:

Ámen

(A gyülekezet helyet foglal - ezt a lelkész kézmozdulattal jelezheti)

7. INTROITUS

Lelkész: (Antifona)

Örömmel mondjátok és hirdessétek: megváltotta az Úr az ő népét

(Ézs 48,20)

Örvendezz Istennek, egész föld, énekeljétek neve dicsőségét! Áldott az Isten, aki nem vetette meg imádságomat, kegyelmét sem vonta meg tőlem.

(Zs 66, 1.2..20)

v a g y:
Lelkész: (Antifona): Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vonta meg tőlem.

(Zs 66, 20)

Gyülekezet és lelkész: : Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vonta meg tőlem.

Lelkész: Jöjjetek, örvendezzünk az ÚR előtt, ujjongjunk szabadító kősziklánk előtt!

Gyülekezet: Menjünk eléje hálaadással, ujjongjunk előtte énekszóval!

Lelkész: Mert nagy Isten az ÚR, nagy király minden isten fölött.

Gyülekezet: Kezében vannak a föld mélységei, a hegyek ormai is az övéi.

Lelkész: Övé a tenger, hiszen ő alkotta, a szárazföldet is az ő keze formálta.

Gyülekezet: Jöjjetek, boruljunk le, hajoljunk meg, essünk térdre alkotónk, az ÚR előtt!

Lelkész: Mert ő a mi Istenünk, mi pedig legelőjének népe, kezében levő nyáj vagyunk.

*(Zs 95, 1-7)**(Gyülekezeti énekvers: 10/I)*

Dicsőség az Istennek a magas mennyekben, Fiúnak, Szentléleknek Mindörökké! Ámen

Lelkész: (Antifona) Örömmel mondjátok és hirdessétek: megváltotta az Úr az ő népét

(Ézs 48,20)

Lelkész: (Antifona) Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vonta meg tőlem.

*(Zs 66, 20)**(A lelkész kis szünetet tart, majd folytatja)*

8. KYRIE

Lelkész::

Uram, irgalmazz! Krisztus kegyelmezz! Uram, irgalmazz!

vagy:

Lelkész: Úr Jézus Krisztus! Aki a kereszten meghaltál és üdvösséget szereztél,

Gyülekezet: Uram, irgalmazz!

Lelkész: Királyok királya, aki a halál tusájában győztél,

Gyülekezet: Krisztus, kegyelmezz!

Lelkész: Te, aki a halált térdre kényszerítetted és így életet hoztál,

Gyülekezet: Uram, irgalmazz!

(Gyülekezeti énekvers: 10/II)

Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem, Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem, Met tebenned bízok, Uram, az én lelkem, És tebenned nyugszik, Uram, az én szívem!

Lelkész: Dicsőség a magasságban Istennek, a földön békesség és az emberekhez jóakarati!

(Gyülekezeti énekvers: 10/III)

(„laudamus te” jelleggel)

|| Dicsőség a magasságban Istennek! Békesség és jóakarati embernek! Világ bűnét, bárány Jézus, elvetted. Téged áldunk, Atya, Fiú Szentlélek!

10. KOLLEKTA IMÁDSÁG

(napi imádság)

Lelkész: Imádkozzunk! Mindenható Isten! Kegyelmed nélkül semmit sem tehetünk, de Te megőrzöd azt, aki benned bíz. Áraszd reánk gazdagon irgalmadat, hogy útmutatásod szerint törekedjünk a jóra, erőddel pedig meg is cselekedjünk azt, az Úr Jézus Krisztus által aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik örökkön örökké.

Gyülekezet:

Amen

vagy:

Lelekész: Imádkozzunk! Urunk, Istenünk, Te megígérted, hogy amit Fiad nevében kérünk, azt megadod. Taníts minket helyesen imádkozni, hogy minden segítséget tőled várjunk, és nevedet magasztaljuk, míg csak élünk.

A lektor(ok) az ambóhoz lépnek

III. IGEI RÉSZ

11. LECTIO I.

Az igeolvasás az olvasópultnál (ambó) történik

Lelekész: Hallgassa meg a gyülekezet Isten igéjét, a Királyok első könyvének 8. fejezetéből a 28. verstől a 30. versig:

(A gyülekezet feláll, és a második igeolvasásra való válasz végéig állva marad)

Lektor: Mégis tekints szolgád imádságára és könyörgésére, URam, Istenem, és hallgasd meg a kiáltást és az imádságot, amikor ma szolgád imádkozik színed előtt. Nézz nyitott szemmel erre a házra éjjel és nappal, arra a helyre, amelyről ezt mondtad: Ott lesz az én nevem! Hallgasd meg az imádságot, amikor szolgád ezen a helyen imádkozik! Hallgasd meg szolgádnak és népednek, Izraelnek a könyörgését, amikor ezen a helyen imádkoznak. Hallgasd meg lakóhelyeden, a mennyben, hallgasd meg, és bocsáss meg nekik!

(Az igeszakasz végén): **Ez Isten igéje.**

Responzum: (Gyülekezet:)

Istennek legyen hála!

(A két lectio között elképzelhető gyülekezeti énekvers zoltáréneklés)

12. LECTIO II.

(Evangélium, ill. epistola)

Hallgassa meg a gyülekezet a mai nap (a mai vasárnap ill. ünnepnap) evangéliumát, János evangéliumának 16.részből, a 23-27. versig:

Jézus így szólt: „Bizony, bizony, mondom néktek, hogy amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Eddig nem kértetek semmit az én nevemben: kérjétek és megkapjátok, hogy örömetök teljes legyen.

Ezeket példázatokban mondom nektek, de eljön az az óra, amikor többé nem példázatokban szólok hozzátok, hanem nyíltan beszélek nektek az Atyáról. Azon a napon az én nevemben kértek, és nem mondom nektek, hogy én kérem majd az Atyát értetek, hanem maga az Atya szeret titeket, mivel ti szerettek engem, és hiszitek, hogy én az Istentől jöttem.

(Az igeszakasz végén) **Ez a mai nap evangéliuma.**

Responzum: (Gyülekezet:)

Áldunk Téged Krisztusunk!

(Lehetőleg a következő ének előjátéka)

14. A VASÁRNAP ÉNEKE / GRADUÁLÉNEK

(Pl.: 3 1 5) (Vagy a Szentlelket segítségével hívó ének)

15. IGEHIRDETÉSI ALAPIGE + PRÉDIKÁCIÓ + IMÁDSÁG

Kegyelem nektek és békesség, Istentől, a mi Atyánktól és a mi Urunktól, Jézus Krisztustól.

Hallgassa meg a gyülekezet Isten igéjét, amelyet egyházunk az igehirdetés alapjául

-ből jelölt ki:

Az igehirdetés és az imádság után a kántor (halkan) odaillő korált orgonál (esetleg a gyülekezet az igehirdetésre utaló énekverset énekel). Ezalatt a lelkész lejön a szószékről és az oltár felé fordulva, a gyülekezet elé áll. Ekkor a gyülekezet feláll

16. Hitvallás

A lelkész és a gyülekezet bevezetés nélkül együtt mondják a hitvallást:

Apostoli hitvallás:

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében.

És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján; onnan jön el ítélni élőket és holtakat.

Hiszek Szentlélekben. Hiszem az egyetemes anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

Níceai Hitvallás

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak teremtőjében.

Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született minden idő előtt, Isten az Istentől, világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől, született és nem teremtett, az Atyával egylényegű, és általa lett minden. Érettünk emberekért és üdvösségünkért leszállt a mennyből. Megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett. Keresztre feszítették értünk Poncius Pilátus alatt, kínhalált szenvedett és eltemették, harmadnapon feltámadt az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atya jobbja; újra eljön dicsőségben ítélni élőket és holtakat, és uralmának nem lesz vége.

Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a fiútól származik, akit az Atyával és a Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, és aki szólt a próféták által. Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat. Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet.

Ámen.

(Amennyiben van énekkari szolgálat, annak ez a helye, de igény szerint lehetőség nyílik gyülekezeti énekversre is.)

17. HIRDETÉS

A hirdetés az olvasópulttól (ambó) hangzik. A lelkész által előre leírt hirdetésben utalás történik az könyörgés aktuális témáira!

18. OFFERTÓRIUMI ÉNEK - OFFERTÓRIUM

Ahol ez szokás, a presbíterek összegyűjtik az adományokat és az oltártérben látható helyre teszik, ezalatt a gyülekezet offertórium éneket énekel.

(Jelen imádságrészlet is csak illusztráció - csupán jelzés a gyülekezetet bevonó formára)

Az egyes kérések végén ajánlott ez az állandó záró formula, amelyhez kapcsolódik a gyülekezet válasza, de a kérés lezárását lehet hanglejtéssel is jelezni.

Lelkész: Imádkozzunk! Urunk, Istenünk, aki irgalommal hívod magadhoz, s szolgálattal bízod meg gyermekeidet, hallgass meg minket, amikor rendelésed szerint eléd terjesztjük könyörgéseinket.

Lektor: Könyörgünk teremtett világodért! Segíts minket, hogy óvjuk, mentsük, építsük!

Jézus nevében kérünk...

Gyülekezet:

Urunk, hallgass meg minket!

Lektor:

Könyörgünk az emberiségért! Oltsd el a gyűlölet tüzét, és adj türelmet, békességet, szeretetet szívünkbe és értelmünkbe!... Jézus nevében kérünk...

Lelkész:

Légy áldott Urunk Istenünk, hogy kéréseinket meghallgatód, s megadod azt, amire valóban szükségünk van az élethez és az üdvösséghez, Krisztus, a mi Urunk által.

Gyülekezet:

|| Ámen

IV. ÚRVACSORAI RÉSZ

20. ÚRVACSORAI ÉNEK, VAGY ÉNEKVERS

(Pl.: 304, 309. Nem bűnbánati ének!)

21. AZ ÚRVACSORA BEVEZETÉSE (+SURSUM CORDA)

(Rövid utalás a bűnbánati részre, az igehirdetésre, a hitvallásra Pl:)

Lelkész: (Bűnbánattal léptünk Isten színe elé. Örömmel fogadtuk kegyelmét a feloldozásban. Hallottuk életet jelentő szavát). **Emeljük fel szívünket az Úrhoz és magasztaljuk szent nevét:**

22. P R A E F A T I O

(Mert valóban) **méltó és igaz, illő és üdvösséges, hogy mindenkor és mindenhol hálát adjunk neked mindenható Istenünk és Atyánk a Jézus Krisztus által, mert feltámasztottad a halálból megszülött fiadat, és benne örök életet adtál a világnak;**

Ezért az angyalokkal, az üdvözültek mennyei seregével és a földön küzdő egész egyházzal együtt áldunk és magasztalunk téged és ujjongó énekkel hirdetjük szent neved dicsőségét.

23. S A N C T U S

(Gyülekezeti ének: 12/D)

|| Itt az Isten köztünk, Ó, kit éjjel nappal Angyalsereg áld, magasztal. Szent, szent, szent az Isten! Néki énekelnek A mennyei boldog lelkek. Ó, Urunk, Halld szavunk, Ha mi, kicsiny néped Hódolunk tenéked.

24. E P I K L É Z I S

Lelkész: Szent vagy Urunk, és nagy a Te irgalmad, elítéled a bűnt de megmented a bűnösöket szeretett Fiad élete árán. Ételt és italt adsz az embereknek, hogy életük legyen, és boldogan adjanak hálát tenéked. Nekünk pedig lelki ételt és italt és örök életet is adtál Jézus Krisztus által. Ezért a nagy irgalmadért áldunk és kérünk, küldd el Szentlelkedet és szentelj meg minket, hogy ebben a kenyérben és borban a mi Urunk Szent testét és vérét vehessük üdvösségünkre és testvéri közösséggé legyünk, amikor most rendelése szerint cselekszünk:

Lelkés: A mi Urunk, Jézus Krisztus azon az éjszakán, amelyen elárultatott, kezébe vette a kenyeret, hálát adott, megtörte, tanítványainak adta és ezt mondta: Vegyétek, egyétek, ez az én testem + amely tiértetek adatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

Hasonlóképpen, miután vacsorált, kezébe vette a kelyhet is, hálát adott, nekik adta, és ezt mondta: Igyatok ebből mindnyájan, e pohár az új szövetség az én véremlében, + amely tiértetek és sokakért kiontatik bűnök bocsánatára. Ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre.

(Amennyiben eddig a lelkész a gyülekezetnek háttal /ad altare/ állt, most felé fordul /ad hominem/):

Lelkés: Íme, megváltásunk szent titka!

Gyülekezet:

Halálodat hirdetjük Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz!

26. ANAMNÉZIS

Lelkés: Emlékezz meg, Urunk Istenünk, egyházadról, amelyet Krisztus vérén megváltottál. Őrizd hitét, tartsd meg békefényben és add meg teljes egységét. Emlékezz meg mindazokról, akik egyházadban szolgálnak, püspökeinkről, pásztorainkról, elöljáróinkról. Emlékezz meg, Urunk azokról, akik Krisztus békefényében távoztak ebből az életből, és minden elhunyról, akiknek hitét egyedül Te ismered. Imádunk és dicsérünk téged Jézus Krisztus által, mert Őáltala, Ővele és Őbenne tiéd, mindenható Atyaisten, a Szentlélekkel egységben minden tisztelet és dicsőség most és mindörökké.

27. MIATYÁNK

(A gyülekezet a lelkész vezetésével együtt mondja)

Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy! Szenteltesd meg a Te neved, jöjjön el a Te országod, legyen meg a Te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. És ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól, mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

28. PAX

Lelkés: Az Úr békefénye legyen mindenkor veletek!

Gyülekezet:

És a te lelkeddel!

Lelkés: Köszöntsük egymást a békefénye jelével.

(A „pax”-ot a gyülekezet tagjai kézfogással adják tovább)

29. AGNUS DEI

(Gyülekezeti ének: 12/II.)

Ó, áldott Krisztus, Isten szent Báránya, Ki világ bűnét vitted keresztfára. Irgalmazz nekünk, ó, kegyelmezz kérünk! Adj békét nekünk!

Lelkés: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én lelkem.

Lelkés: ^{vagy:} Úr Jézus Krisztus, aki halott voltál, de íme élsz örökké, és mindent megteszel üdvösségünkre, add meg most mindenkinek azt, amire szüksége van: a kételkedőnek hitet, a gyengének állhatatosságot, a keményszívűnek megtérést, az elesettnek új erőt, az aggodónak megnyugvást és a szomorkodónak vigasztalást. Egyesíts minket szent tested és véred közösségében, hogy valamennyien részesüljünk minden értelmet meghaladó békefényben, és megízleljük eljövendő országod örömét.

Gyülekezet:

Ámen

Lelkész:

(kitárt, hívogató karral)

Íme, minden kész! Jöjjetek az Úr megterített asztalához!

A Lelkész(ek) az első sorral vesz(nek) úrvacsorát. Miután vett(ek), indul(nak) és adják az ostyát. Az ostyánál: Ez Krisztus teste. A kehelynél: ez Krisztus vére! (Vagy bővebb, személyesebb formula: Krisztus teste/vére, mely éretted adatott/kiontatott.) Az egyes „köroknél” a „köszöntés”: Békesség néktek! A kör befejezésénél azonban a legegyszerűbb forma hangzik: Jézus Krisztus teste és vére tartson meg titeket az igaz hitben a szeretetben és az örök élet reménységében. (vagy: Menjetek el békességgel és teremjétek az új élet áldott gyümölcseit.)

A gyülekezet az úrvacsoraosztás alatt hálaadó korált énekel (pl.370, itt nem énekelhet bűnbánati éneket!), vagy a kántor ideillő művet játszik (sub communione)

(un. „mozgó” úrvacsora /amikor a résztvevők nem térdelnek, hanem egymás mögött sorban állva közelednek az oltárhoz/ csak kivételes alkalmakon /nagyünnep, redkívuüli ünnepeég/ ajánlott, minden más alkalommal tartsuk meg az egyedül evangélikus gyakorlatban megmaradt térdelést.)

31. I M Á D S Á G

(Postcommunio)

Az úrvacsorai eszközök méltó elrendezése után a lelkész a gyülekezet felé fordul:

Lelkész: **Áldjátok az Urat, mert jó!***Gyülekezet:***És örök az Ő irgalma!**

Lelkész: **Áldunk téged, mindenható Istenünk, hogy örömet és békességet ajándékoztál igédben és Krisztus Urunk testének-vérének közösségében. Kérünk, őrizd meg bennünk ennek a közösségnek minden áldását, hogy erős hittel ragaszkodjunk hozzád, és őszintén szeressük embertársainkat, az Úr Jézus Krisztus által.**

*Gyülekezet:***Amen**

Lelkész: **Urunk, magasztalásodat hallotta fülünk, add, hogy süket legyen a veszekedés és a békétlenség hangjára. Nagy szeretetedet látta szemünk: add, hogy meglássa a megígért örök életet. Dicséretedet énekelte nyelvünk, add, hogy az igazat vallja ezután. Templomodban járt a lábunk, add, hogy a világosság útján járjon ezután. Testedből részesült a testünk: add, hogy új életet éljen ezután. Hála néked kimondhatatlan jószágodért.**

*v a g y:**Gyülekezet:***Amen**

32. ELBOCSÁTÁS

Lelkész: Testvéreim! Menjete, és hirdessétek az Úr halálát és feltámadását. Tanúskodjatok szeretetéről. (Ti, akik) Megtapasztaltátok a bűnbocsánat örömét, építsétek a testvéri közösséget az emberek között megbocsátással és áldozatos szeretettel.

33. ÁLDÁS

(A lelkész az ároni, vagy a Szentháromsági áldást)

Az Úr áldjon meg, és őrizzen meg téged! Az Úr világosítsa meg az ő arcát terajta és könyörüljön rajta! Az Úr fordítsa az Ő arcát tefeléd, és adjon neked békességet! +

vagy:

Áldjon meg benneteket a mindenható Isten: az Atya és a Fiú és a szentlélek! +

Gyülekezet:

Ámen

34. ZÁRÓÉNEK

(Gyülekezeti ének: 12/III.)

Hadd zengjen hálaéneked, Ó, Istenem tenéked, Amelyben megköszönhetem legfőbb jótéteményed. Mert szerettél, s amit tettél, Kegyelmed bizonyosága. Hadd zengjen hát víg éneket Lelkemnek buzgósága.

35. ORGONAJÁTÉK (POSTLUDIUM)

(Megfelelő előkészítés esetén) lehetőség van arra, hogy a gyülekezet az orgonajátékot ülve hallgassa meg.